

EGY

Susie Salmonnak hívtak; a családnknak már csak ilyen halneve volt.* Tizennégy éves múltam, amikor 1973. december 6-án meggyilkoltak. Olyan voltam, mint a legtöbb eltűnt lány a hetvenes évekbeli újságfotókon: seszín barna hajú fehér kislány. Ez még azelőtt történt, hogy a hírrovatok úton-útfélen mindenféle és -fajta gyerekekről szóltak volna, akiknek a fényképét még tejesdobozokra is rányomtatták. Abban az időben az emberben még csak fel se merült, hogy ilyen dolgok egyáltalán előfordulhatnak.

Alsós gimnazistaként az évkönyvbe Juan Ramón Jiménez spanyol költőtől választottam idézetet, akire a húgom hívta fel a figyelmemet: „Ha vonalas papírt kapsz, írd rá keresztbe.” Ez a mondat azért tetszett meg annyira, mert egyrészt kifejezte utálkozásomat az előre megszabott tanrendi skatulyákkal szemben, másrészt mert nem valami süket szöveg volt egy rockegyüttestől, szóval megcsillogtathattam vele irodalmi műveltségemet. Sakk- és kémiaszakköri tag voltam, viszont Mrs. Delminico háztartástanóráin bármihez fogtam, mindent odakozmáltam. A tanárok közül Botte tanár úr volt a kedvencem, aki biológiát tanított, és boncolás közben előszeretettel noszogatta békáinkat és rákjainkat, hogy táncra keljenek preparátumos tálcáinkon.

Egyébként nem Botte tanár úr gyilkolt meg. Nem kell mindjárt mindenkire gyanakodni, aki itt majd szóba jön.

---

* *salmon* = lazac

Ez a bökkenő. Az ember sose tudhatja. Botte tanár úr eljött a búcsúztatásomra (ami azt illeti, eljött szinte mindenki az alsógimiből – ilyen népszerű még soha nem voltam), és jócskán kivette a részét a sírásból. Botte tanár úrnak volt egy nagyon beteg gyereke. Ezt mindannyian tudtuk róla, úgyhogy amikor nevetett a saját viccein, amiknél jó darabig eltartott, mire leesett nekem a tantusz, mi is vele neveltünk, sokszor erőltetetten, csak hogy örömet szerezzünk neki. A lánya másfél évvel utánam halt meg. Leukémiás volt, de nem az én mennyországomba került.

Egy tőlünk nem messze lakó férfi volt a gyilkosom. Anyának nagyon tetszettek a pázsitot szegélyező virágágyásai, apa pedig egyszer elbeszélgetett vele trágyázási kérdésekről. Gyilkosom az olyan ódivatú dolgokban hitt, mint a tojásbéj és kávézacc, amikre, elmondása szerint, már az anyja is esküdött. Apa széles mosollyal jött haza, és eléledződött azon, hogy lehet bármilyen gyönyörű ennek a pasasnak a kertje, hét mérföldre búzleni fog, ha majd bejön egy jó kis kánikula.

1973. december 6-án azonban havazott, és útban hazafelé a gimiből átvágtam a kukoricáson. Töksötét volt, mivel telente rövidebbek a nappalok, és emlékszem, törött kukoricaszárakon botladoztam. Puhán hullt a hó, mintha parányi kezek verdesnék az arcomat, és az orromon át vettem a levegőt, amíg be nem dugult, és muszáj volt kinyitnom a számat. Alig pár lépésre voltam Harvey bácsitól, amikor kidugtam a nyelvemet, hogy megízleljek egy hópelyhet.

– Vigyázz, meg ne ijedj! – mondta Harvey bácsi.

Abban a sötét kukoricásban persze hogy megijedtem. Halálom után eltűnődtem: mintha úszott volna némi kölniillat a levegőben, amivel nem törődtem, vagy legfőljebb azt gondoltam, hogy valamelyik közeli házból jöhet.

– Csókolom, Harvey bácsi – köszöntem.

– Te vagy a nagyobbik Salmon lány, ugye?

– Igen.

– Hogy s mint a család?

Bár én voltam közülünk a legidősebb gyerek, és természetismeretből mindig jól feleltem, felnöttek társaságában sosem tudtam igazán feltalálni magamat.

– Jól vagyunk – mondtam. Fáztam, és ha nem munkált volna bennem a felnöttek iránti természetes tisztelet, no meg az a tény, hogy Harvey bácsi a szomszédunk volt, és apa egy ízben elbeszélgetett vele trágyázási kérdésekről, már rég faképnél hagytam volna.

– Építettem ide valamit – mondta. – Nincs kedved megnézni?

– Nagyon összefagytam, Harvey bácsi – feleltem –, és anyu sötétedés előtt hazavár.

– De hát már sötét van, Susie.

Utólag azt kívánom, bár furcsálltam volna a dolgot. Hiszen nem is mondtam neki, mi a keresztnévem. Valószínűleg az járt a fejemben, hogy biztos azokból a bosszantó kis történetekből tudja, amiket apánk az ő atyai szeretetének illusztrálására fűnek-fának elmesélt. Ő az a fajta apa, aki kirakja a meztelen lánya fotóját, akit hároméves korában kapott lencsevégre a vendégeknek fenntartott földszinti fürdőszobájában. Hála istennek, ezt a húgommal, Lindseyvel tette meg. Legalább ettől a méltatlanságtól megkímélt. Annál szívesebben tette közkinccsé viszont azt az esetet, amikor a Lindsey születése utáni féltékenységi rohamomban – apa ezt a szemközti szobából látta, ahol épp telefonált –, végigmásztam a heverőn, és megpróbáltam lepisilni Lindseyt a babakocsiban. Ez a történet mélységesen megalázott, valahányszor csak apa elmondta, mondjuk, a lelkipásztorunknak vagy Mrs. Steadnek, a szomszédunknak, aki terapeuta, és akinek a véleményét apa mindenáron hallani akarta, illetve bárkinek, aki így álmélkodott: „Nahát, ebben a Susie-ban aztán van spiritusz!”

– Spiritusz? – csapott le apám azon nyomban. – Na, hadd meséljek valamit erről a spirituszról!

És máris belefogott a „Susie lepisilte Lindseyt” című magánszámába.

De mint kiderült, apa Harvey bácsinak egy szóval sem említette egyikünket sem, a „Susie lepisilte Lindseyt” történetet sem mesélte el neki.

Harvey bácsi utóbb ezeket a szavakat intézte anyához, amikor az utcán összefutottak:

– Hallottam erről az iszonyú, szörnyű tragédiáról. Mi is volt a neve a lányának?

– Susie – felelte anya, újra meg újra nekiveselkedve a súlynak, amelyről naivan azt remélte, hogy egy nap talán enyhülni fog, nem sejtve, hogy élete hátralévő részében csak mind újabb és változatosabb gyötrelmeket hoz.

Harvey bácsi elmondta az ilyenkor szokásos dolgokat.

– Remélem, elkapják azt a rohadékot. Fogadja őszinte részvételemet.

Akkor már a mennyországomban voltam, a tagjaimat próbálgattam, és nem akartam hinni a fülemnek.

– Ezt a pofátlanságot! – mondtam Frannynek, a beilleszkedési tanácsadómnak.

– Ja – felelte, és ennyiben maradtunk. Az én mennyországomban nem volt helye a túl sok beszédnek.

Harvey bácsi azt mondta, hogy az egész csak egy perc, úgyhogy követtem kicsit beljebb a kukoricásba, ahol egyre kevesebb kukoricaszár volt letörve, mert arra már nem érte meg levágni az utat a gimnázium felé. A kistesóm, Buckley egyszer megkérdezte anyutól, hogy mi, akik ott lakunk a sok kukorica mellett, miért nem eszünk soha belőle, és anya azt felelte, hogy azért, mert lehetetlen.

– A kukorica jó a lovaknak, de nem jó az embereknek – tette hozzá.

– A kutyáknak sem? – kérdezte Buckley.

– Nem bizony – felelte anya.

– A dinoszauruszoknak sem?

És ez így ment egy darabig.

– Csináltam egy kis búvóhelyet – közölte Harvey bácsi. Megállt, és felém fordult.

– Nem látok semmit – mondtam. Tisztában voltam vele, hogy Harvey bácsi furcsán méreget. Idősebb férfiak méricskéltek néha így, amióta elvesztettem kisbabás pufókságomat, de olyankor általában nem szoktak megzakkanni, amikor a sötétkék vihardzsekimet és buggyos sárga trapéz nadrágot hordtam. Harvey bácsi kis, kerek, aranykeretes szemüveget viselt, azon keresztül bámult rám.

– Figyelmesebb is lehetnél, Susie – mondta.

Szerettem volna inkább arra figyelni, hogyan tűnhetnék el, mégse tettem. De miért nem? Franny azt mondta, az ilyen kérdéseknek nincs semmi értelmük.

– Nem titted meg, és kész. Ne rágódj rajta. Ezen már nem segít semmi. Meghaltál, törődj bele.

– Nézd csak meg jobban! – Harvey bácsi leguggolt, és rákoppintott a földre.

– Mi az? – kérdeztem.

A fülem már egészen lefagyott. Nem szívesen hordtam azt a pomponos, csengettyűs tarka sapkát, amit anya kötött nekem valamelyik karácsonyra. Ott volt nálam, csak begyömöszölve a vihardzsekim zsebébe.

Emlékszem, hogy odamentem, és rádobbantottam egyet a földre. Keményebbnek éreztem a fagyott földnél, pedig elég rendesen fagyott.

– Fa – mondta Harvey bácsi. – Hogy ne dőljön össze a lejárát. Ezt leszámítva az utolsó centiig földből van.

– De mi az? – kérdeztem. Már nem fáztam, és nem is tartottam furcsának a nézését. Úgy viselkedtem, mint a természetismeret-órán: nem bírtam a kíváncsiságommal.

– Gyere, és nézd meg magad.

Nem volt könnyű lejutni, ezt ő maga is beismerte, miután már mindketten odabent voltunk a veremben. Még kéményt

is csinált, hogy elvezesse a füstöt, ha éppenséggel tüzet rakni támadna kedve! Az egész annyira lenyűgözött, hogy a be- és kijutás nehézségével nem is törődtem. Meg hát az is idetartozik, hogy még sose kellett igazából menekülőre fognom a dolgot. A legveszedelmesebb, aki elől valaha is futnom kellett, Artie volt, egy fura figura az iskolából, akinek az apja temetkezési vállalkozó. Folyton azzal kérkedett, hogy egy balzsamozószerrel töltött injekciós tűt hord magánál. A füzeiteit telerajzolta sötét cseppeket hullajtó injekciós tűkkel.

– Hú, de kafa! – mondtam Harvey bácsinak. Lehetett volna akár a notre-dame-i púpos toronyőr, akiről franciaórán olvastunk, az se érdekelt volna. Teljesen visszafejlődtem. Kisöcsém, Buckley szintjére süllyedtem, aki a New York-i Természettudományi Múzeumba tett egész napos kirándulásunkon tisztára belezúgott a kiállított hatalmas csontvázakba. A *kafa* szót általános iskolás korom óta ki nem ejtettem a számon mások előtt.

– A cukrosbácsi megspórolta a cukrot – mondta Franny.

Ma is magam előtt látom a vermet, mintha csak tegnap lett volna, ahogy az is volt: számunkra az élet örökös tegnap. Akkor volt, mint egy kisebbfajta szoba, mint, mondjuk, az előszobai gardrób a házunkban, ahol a cipőinket és az esőkabátokat tartottuk, és ahová anyának sikerült egymás tetejére állítva beügyeskednie a mosógépet és a szárítót. Én csaknem kiegyenesedhettem odabenn, de Harvey bácsinak le kellett görnyednie. Ásáskor hagyott mindkét oldalon egy-egy padot. Rögtön le is ült.

– Nézz körül – mondta.

Álmélkodva körbebámultam, megnéztem a feje fölött a kiásott polcot, rajta a gyufaskatulyákat és a csomó elemet, meg egy elemes fénycsövet, amely egyedül szolgáltatta a fényt a helyiségben – igencsak hideglelős fényt, ami aztán kivehetlenné tette a vonásait, miközben feküdt rajtam. Volt még

egy tükör is a polcon, meg borotva és borotvakrém. Ezt különösnek találtam. Miért nem otthon borotválkozik? De nyilván az járt a fejemben, hogy akinek tök szuper emeletes háza van, és aztán alig félmérföldnyire épít egy föld alatti kuckót, az biztos dilis egy kicsit. Apa az ilyen esetekben persze sokkal finomabban szokott fogalmazni: „Ő egy egyéniség, és kész!”

Úgyhogy valószínűleg arra gondoltam, hogy Harvey bácsi egy egyéniség, és tetszett a szoba, meleg is volt, és kíváncsi voltam, Harvey bácsi hogyan építette, milyen technikával, és honnan vette az ötletet.

Harmadnapra azonban, mire Gilberték kutyája megtalálta a könyökömet, és hazavitte a hozzátapadt árulkodó kukoricacsuhéval, Harvey bácsi betemette az egészet. Az idő alatt épp átkelőben voltam. Nem kellett látnom, ahogy gürcöl vele, kihúzkodja a fa tartóelemeket, összeszed minden terhelő bizonyítékot, kivéve azt a könyököt. Mire felbukkantam, és túlvilági valómban lepillantottam a földi eseményekre, a családomon kívül nem is igen érdekelt semmi más.

Anya félig nyitott szájjal ült a cserfa széken a bejárati ajtónk előtt. Még sose láttam ilyen sápadtnak. Kék szeme a semmibe meredt. Apám lejárta a lábát. Minden részletről tudni akart, és ott akart lenni, amikor a zsaruk átfésülik a kukoricást. Istennek hála, egy Len Fenerman nevű tökmag nyomozó adott mellé két egyenruhást, hogy menjenek be a városba, és nézzenek körül mindenütt, ahol lófrálni szoktam a barátaimmal. Az egyenruhások mindjárt egy egész napra lekötötték apát az egyik bevásárlóközpontban. Lindseynek egy árva szót sem szólt senki, pedig tizenhárom évesen már elég nagy lett volna hozzá, Buckleynek meg, aki akkoriban négyéves volt, pláne nem szóltak, és őszintén szólva, nem is fogja soha megérteni, ami történt.

Harvey bácsi megkérdezte, nem kérek-e frissítőt. Szó szerint így kérdezte. Azt feleltem, hogy most már haza kell mennem.

– Viselkedj udvariasan, és igyál egy kólát – mondta. – Le-fogodom, a többi gyerkőc kérne a helyedben.

– Milyen többi gyerkőc?

– Ezt a környékbeli gyerkőcöknek építettem. Gondoltam, jó lesz klubhelyiségnek.

Ezt szerintem már akkor se hittem el. Sejtettem, hogy hazudik, de ártatlan hazugságnak tartottam, amit mondott. Úgy gondoltam, magányos lehet. Egészségtanórán hallotunk ilyen emberekről. Sose házasodnak meg, minden este mirelit ételt esznek, és annyira félnek az elutasítástól, hogy nem tartanak még állatot sem. Megsajnáltam.

– Oké – mondtam. – Kérek egy kólát.

Rövidesen így szólt:

– Nincs meleged, Susie? Levethetnéd a dzsekidet.

Levettem.

– Nagyon csinos vagy, Susie.

– Köszönöm – mondtam, jóllehet, Clarissa barátnőm szóhasználatával, igencsak cikis pillantásokat vetett rám. – Van már barátod?

– Nincs. – Kiittam a maradék kólámat, és azt mondtam:

– Indulnom kell, Harvey bácsi. Klassz ez a kérés, de most már mennem kell.

Felállt, és a hátát nekipúpozta a kinti világba vezető hat föld lépcsőfoknak.

– Nem értem, hogy juthat ilyesmi az eszedbe.

Harvey bácsi nem volt egyéniség. Igyekeztem úgy beszélni, hogy ezt ne kelljen számításba vennem. Benne voltam nyakig a ciki slamasztikában, ahogy ott tornyosult, és eltorlaszolta a kijáratot.

– Harvey bácsi, most már tényleg mennem kell.

– Vetközz le.

– Micsoda?

– Vetközz le! Meg akarlak vizsgálni, hogy szív vagy-e még.

– Az vagyok, Harvey bácsi – feleltem.

– Meg akarok győződni róla. A szüleid hálásak lesznek érte.

– A szüleim?!

– Rossz lányokra nincs szükség a családban – mondta.

– Harvey bácsi, kérem, tessék kiengedni!

– Nem mész sehova, Susie. Most már az enyém vagy.

A jó fizikumra akkoriban még nem fektettek nagy hangsúlyt; az aerobic csak divatszólam volt. A lányoktól azt várták, hogy gyengék legyenek, és az iskolában csak azok jeleskedtek a kötélmászásban, akikről gyanítottuk, hogy leszibikák.

Erősen ellenálltam. Amennyire csak bírtam, ellenálltam, hogy Harvey bácsi ne bánthasson, de ez az „amennyire csak bírtam” nem volt elég, messze nem volt elég, és hamarosan a földön feküdtem, belenyomva a földbe, ő meg rajtam izzadt és lihegett, a szemüvege elveszett a küzdelemben.

Szóval akkor még éltem. Arra gondoltam, hogy *ez a lehető legrosszabb dolog a világon*, amikor az ember fekszik a hátán, fölötte egy izzadó férfival. Be vagyok zárva a föld mélyébe, és senki nem tud rólam.

Anyára gondoltam.

Biztos a beépített órát nézi a tűzhelyen. A tűzhely új volt, és anya örült neki, hogy óra is van rajta. „Másodpercre beoszthatom az életem” – mondta az anyjának, akit a legkevésbé sem érdekelték a tűzhelyek.

Most már nyilván aggódik, mit aggódik: dühös, amiért késem. Amint apa beáll a garázsba, anya aktivizálja magát, koktélt kever neki, száraz sherryt, és bosszús képpel fogadja:

– Ez a gimí, ez a gimí! Biztos elhúzódott a tavaszköszöntő.

– Ugyan, Abigail! – feleli majd apa. – Miféle tavaszköszöntőről beszélsz, amikor havazik?

Miután anya ezzel így felsült, talán bezavarja Buckleyt a szobába, és ráparancsol: – Játssz apáddal! –, aztán újból beveszi magát a konyhába, tölt egy korty sherryt magának is.

Harvey bácsi az ajkát a számnak nyomkodta. Az ajka duzadt és nedves volt. Sikoltani szerettem volna, de féltem megtenni, és az erőm is elhagyott. Egyszer megcsókolt valaki, akit kedveltem. Raynek hívták, és Indiából származott. Akcentussal beszélt, és sötét bőre volt. Semmi nem indokolta, hogy megkedveljem. Nagy szemén a szemhéj mintha félig mindig csukva lett volna. Clarissa csak így mondta: „szipus szipoj”, de aranyos és okos fiú volt, falazott a puskázáshoz matekórán. A folyosói szekrényem mellett csókolt meg, az évkönyvi fotóleadás előtti napon. Az évkönyv nyár végén jelent meg, és ő a fényképe alá „Az én szívem...” sablonkérdésre azt írta be: „Susie Salmoné”. Azt hiszem, komolyan gondolta. Emlékszem, az ajka cserepes volt.

– Harvey bácsi, ne! – sikerült végre kipréselni magamból, és aztán ezt ismételtettem végtelenszer. *Ne!* És azt is rengetszer hozzátettem: *kérem*. Franny azt mondta, hogy a halála előtt szinte mindenki ezzel a *kérem*-mel esdekel.

– Megőrülök érted, Susie – mondta.

– Kérem! – rimánkodtam. – Ne! – rimánkodtam. Néha öszzevontam a kettőt. – Kérem, ne! – Variáltam is. – Ne, kérem!

Olyan volt, mintha egy zárba nem illő kulcsot erőltetnék, vagy mintha egy medicinlabdának kiabálnék, „Elkaptalak, elkaptalak, elkaptalak!”, ahogy elzúg a fejem fölött.

– Kérem, ne!

Hamar megunt, hogy a nyüszítésemet hallgassa. A viharzsekimért nyúlt, kivette a zsebéből a sapkát, amit anya kötött, gombóccá gyúrta és belegyömöszölte a számba. A csengettyűk halkán meg-megcsendültek, de ez volt minden hang, amit ezután kiadtam.

Nyálas ajkával végigcsókolta az arcomat, a nyakamat, majd a blúzom alá nyúlt. Sírtam. Lassan elhagytam a testemet; kezdtem belakni a levegőt és a csendet. Sírtam és küzdöttem, hogy addig se érezek semmit. Letépte rólam a nadrágot, mi-

után nem találta a rejtett cipzárt, amit anya mesterien az oldalába varrt.

– Nagy fehér bugyi! – lihegte.

Úgy éreztem, hatalmasra puffadok. Mintha tenger volnék, és ő bennem áll, belém vizek és belém szarok. Mintha minden porcikám ki akarna tekeredni, mint a simi-simiben, amit néha Lindseyvel játszottam, mert nagyon szerette. Harvey bácsi fölöttem nekiállt, hogy helyzetbe hozza magát.

– Susie! Susie! – Hallottam, ahogy anya szólongat. – Kész a vacsora!

Bennem volt. Horkantott, rőfögött.

– Bárányhús van párolt zöldbabbal!

Mozsár voltam, ő pedig a törő.

– Az öcséd festett neked valamit, én meg sütöttem almátortát!

Mozdulatlanul feküdtem Harvey bácsi súlyos teste alatt, és hallgattam a szíve verését, meg a saját szívemét. Az enyém ugrabugrált, mint egy nyúl, az övé pedig dörömbölt, mintha pöröly csapkodna abroszon. Egymáshoz lapulva feküdtünk, és hirtelen beleremegtem a gondolatba: ezt tette velem, és még élek. Ennyi. Még lélegeztem. Hallottam a szívét. Éreztem a leheletét. A bennünket körülvevő sötét földből önnön szaga áradt: a nyirkos humuszé, ahol férgek és állatok élték mindennapi életüket. Órákon át sikoltozhattam volna.

Tudtam, hogy előbb-utóbb meg fog ölni. Nem sejtettem, hogy máris egy haldokló állat vagyok.

– Nem akarsz felkelni? – kérdezte Harvey bácsi, miután lehemperedett rólam, és fölém guggolt.

A hangja udvarias és bátorító volt, mint későn reggel egy szeretőé. Szelíd ösztökélés, nem parancs.

Képtelen voltam megmozdulni. Képtelen voltam fölkelni.